

88. rocznica otwarcia polskiej szkoły w Giławkach

Dokładnie 88 lat temu, 2 czerwca 1931 roku w Giławkach powstała polska szkoła. Placówka mieściła się najpierw w małej izbie wynajętej od gospodarza Ziemskiego, później w prywatnym domu Józefa Michałka. Pomieszczenie szkolne zostało przystosowane do potrzeb nauczania przez rodziców. Z czasem trzeba było powiększyć je o dodatkową izbę udostępnioną przez Michałka. Prace budowlane polegające na połączeniu dwóch izb wykonał jeden z rodziców – Adam Margowski. Pomimo wielu trudności, szykan i inwigilacji szkoła przetrwała do sierpnia 1939 roku.

W 1932 roku na placówkę napadła bojówka hitlerowska z Pasymia. Ten akt agresji miał prawdopodobnie podłoże narodowościowe; pierwszy kierownik szkoły Tomasz Setny był obywatelem polskim. Jego następca – Edward Turowski, znany polski patriota – posiadał obywatelstwo niemieckie. Przeniesiono go ze szkoły w Nowej Kaletce do Giław. Mimo że postępował zgodnie z obowiązującym prawem, miejscowi Niemcy wciąż szukali zatargu z polskim nauczycielem i oskarżali go o wywoływanie konfliktów. Przez kilka lat z tych nieporozumień wychodził obronną ręką. Jednak 24 grudnia 1935 roku otrzymał zakaz wykonywania zawodu nauczycielskiego w Prusach Wschodnich: „Natychmiast cofam panu prawo nauczania, gdyż swoim zachowaniem w poważnym stopniu przyczynił się pan do tworzenia atmosfery napięcia i niepokoju we wsi” — napisał nadprezydent rejencji.

W połowie stycznia 1936 r. posadę w polskiej szkole w Giławkach objął Franciszek Schnarbach, Warmiak, wywodzący się z Barczewka. Mimo ostrych ataków na jego osobę (starano się go „przekonać” do pracy w niemieckiej placówce), utrzymał się na tym stanowisku do października 1938 r., kiedy to przeniesiono go do szkoły w Chaberkowie. Choć praca Schnarbacha obejmuje krótki okres, to jednak był to czas niezwykle aktywny. Utworzył we wsi zespół przysposobienia rolniczego, założył drużynę Związku Harcerstwa Polskiego oraz był współzałożycielem polskiej biblioteki. Ostatnim kierownikiem i nauczycielem w był tu Paweł Trzcński (1938–1939). Szkoła w Giławkach przetrwała do dnia 1 września 1939 r., kiedy to niemieckie bojówki zdemolowały i zamknęły tego typu ośrodki na terenie całej Warmii.

Dziś po dawnej szkole pozostał jedynie stary dom. To ten sam, gdzie kiedyś Józef Michałek udostępnił małą izbę na miejsce zajęć lekcyjnych. W latach 50. XX wieku umieszczono na nim pamiątkową tablicę informującą o historycznym świadectwie polskości. Uhonorowano również Franciszka Schnarbacha. Jego imię nosiła szkoła podstawowa wybudowana już w latach powojennych i choć szkołę już zlikwidowano, tablica poświęcona Franciszkowi Scnarbachowi nadal się na niej znajduje.

Drukuj